

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/12253

614:715

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/957/2147
Konu : Yazılı soru önergesi

17/05/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 08/02/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02- 19543 sayılı yazı,
b) 24/02/2010 tarihli ve 438/958 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Antalya Milletvekili Doç. Dr. Mehmet Günel tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/12253 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/956/2146

Konu : Yazılı soru önergesi

12/05/2010

Sayın Doç. Dr. Mehmet GÜNAL
Antalya Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/12253 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A- Anayasanın;

1- "Yargı yetkisi" kenar başlıklı 9 uncu maddesinde, "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.";

2- "Mahkemelerin bağımsızlığı" kenar başlıklı 138 inci maddesinde,

"Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.";

3- "Hâkimlik ve savcılık teminatı" kenar başlıklı 139 uncu maddesinde,

"Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.";

4- "Hâkimlik ve savcılık mesleği" kenar başlıklı 140 ıncı maddesinde,

"Hâkimler ve savcılar adlî ve idarî yargı hâkim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hâkim ve savcılar eliyle yürütülür.

Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Hâkim ve savcıların nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Hâkimler ve savcılar altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler; askerî hâkimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri kanunda gösterilir.

Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.

Hâkimler ve savcılar idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır.

Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tâbidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanır.";

5- "Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması" kenar başlıklı 141 inci maddesinde,

"Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir.

Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur.

Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.

Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.";

6- "Mahkemelerin kuruluşu" kenar başlıklı 142 nci maddesinde, "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.";

7- "Hâkim ve savcılarının denetimi" kenar başlıklı 144 üncü maddesinde, "Hâkim ve savcılarının görevlerini; kanun, tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere (Hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma, Adalet Bakanlığının izni ile adalet müfettişleri tarafından yapılır. Adalet Bakanı soruşturma ve inceleme işlemlerini, hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırabilir.";

B- 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun;

1- "Çalışma saatleri" başlıklı 54 üncü maddesinde,

"Hâkim ve savcılar, haftalık çalışma süresi ve günlük çalışma saatleri yönünden Devlet Memurları Kanunundaki hükümlere tâbidirler. Ancak, hizmetin gerekleri ile görevin özelliklerinden doğan hâllerde mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde nöbet tutarlar.

Nöbet gün ve saatleri ile nöbet tutanların dinlenme hakları, iş ve kadro durumlarına göre Cumhuriyet savcıları için Cumhuriyet başsavcıları, hâkimler için adlî yargı adalet komisyonu başkanları tarafından, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenecek esaslara göre tespit edilir.

Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.";

2- "İzinler" başlıklı 56 ncı maddesinde,

"Yıllık ara vermeden yararlanmayan hakim ve savcılara Adalet Bakanlığınca uygun görülecek zamanlarda normal yol süresi hariç otuz gün yıllık izin verilir.

Birbirini izleyen son iki yılın izni bir arada verilebileceği gibi yıllık izinler bölümlere ayrılarak da verilebilir. Daha önceki yıllara ait izin hakları düşer.

Acil ve zorunlu hallerde, ilgisine göre ağır ceza Cumhuriyet savcıları veya adalet komisyonu başkanları üç güne kadar mazeret izni verebilirler. Verilen izinler Adalet Bakanlığınca bildirilir.

Hâkim ve savcılarının; mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunundaki hükümler uygulanır.";

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

C- 818 sayılı Borçlar Kanununun vekaletsiz işgörmeye ilişkin hükümlerin düzenlendiği "Vekaleti Olmadan Başkası Hesabına Tasarruf " başlıklı On Dördüncü Babının 410 ilâ 415 inci maddeleri arasında yer alan "İşi yapan kimsenin ehliyeti olmaması" başlıklı 412 nci maddesinde,

"Başkası hesabına tasarrufta bulunan kimse akit ile iltizama ehil değil ise yaptığı tasarruftan ancak iktisabettiği ve sui niyetle elinden çıkardığı miktarda mesul olur.

Haksız fiillerden mütevellit daha şumüllü mesuliyet, mahfuzdur.";

Ç- Cumhuriyet savcısının bir suçun işlendiğini öğrenmesi durumunda yapacağı işler, görev ve yetkilerinin düzenlendiği 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

1- "Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar başlıklı 160 ıncı maddesinde,

"(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.";

2- "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" kenar başlıklı 161 inci maddesinde,

"(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

(6) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâllerinde, bu Kanunun hükümleri uygulanmak koşuluyla, vali ve kaymakamların kişisel suçlarından dolayı haklarında genel hükümlere göre soruşturma yapılması kaymakamların mensup oldukları il ve valilerin bulundukları ile en yakın il Cumhuriyet başsavcısına aittir. Bu suçlarda kovuşturma yapmaya, soruşturmanın yapıldığı yerin görevli mahkemesi yetkilidir.";

3- "Soruşturmanın sulh ceza hâkimi tarafından yapılması" kenar başlıklı 163 üncü maddesinde,

"(1) Suçüstü hâli ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhuriyet savcısına erişilemiyorsa veya olay genişliği itibarıyla Cumhuriyet savcısının iş gücünü aşıyorsa, sulh ceza hâkimi de bütün soruşturma işlemlerini yapabilir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

(2) Kolluk âmir ve memurları, sulh ceza hâkimi tarafından emredilen tedbirleri alır ve araştırmaları yerine getirirler.",

Hükümlerinin yer aldığı,

Öte yandan, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun "Hüküm" başlıklı Onuncu Faslı'nın "Mahkemei asliye tarafından verilen hükümler" başlıklı Birinci Kısımının, 382 ilâ 393 üncü maddeleri arasında, hükmün veriliş şekli ve içeriğinin; "Kanun yolları" üst başlıklı 426/A ilâ 444 üncü maddeleri arasında kanun yollarının; "İadei muhakeme" başlıklı Üçüncü Faslı'nın 445 ilâ 453 üncü maddelerinde kanun yollarından muhakemenin yenilenmesi müessesesinin, hangi hallerde muhakemenin yenilenmesi durumuna gidileceğinin, bu yola başvurabilecek kişilerin, başvuru süresi ve sonuçlarının; "Hükümlerin tavzihi" başlıklı Dördüncü Faslı'nın 455 ilâ 459 uncu maddeleri arasında kararların tavzihinin ayrıntılı olarak düzenlendiği,

Malûmlardır.

II- Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaların ve Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden;

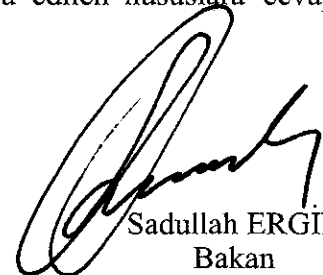
Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığının 06/10/2009 tarihli ve 2009/15723 soruşturma, 2009/13103 karar sayılı kovuşturmaya yer olmadığına dair kararının; suç tarihinin 12/02/1998, müştekisinin Nurettin Taşçı, şüphelisinin Kayseri 1. Asliye Hukuk Mahkemesi görevlileri olduğu, resmî belgede sahtecilik suçu nedeniyle soruşturma yapıldığı; kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karara karşı yapılan itirazın Boğazlıyan Ağır Ceza Mahkemesince reddedildiği, kararın kesinleştiği;

Soru önergesinde adı geçen Kayseri Cumhuriyet Başsavcivekili hakkında, Nurettin Taşçı imzalı 15/10/2009 tarihli şikâyet dilekçesiyle "Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığının 2009/15723 sayılı soruşturmasında, eksik inceleme yapmak ve delilleri takdirde hataya düşmek suretiyle, 06/10/2009 tarihinde verilen kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar ile mağduriyetine neden olduğu" iddiası sebebiyle inceleme yapıldığı; yapılan inceleme neticesinde, öne sürülen hususun Cumhuriyet savcısının delillerin toplanması ve değerlendirilmesi yetkileri kapsamında kaldığı, şikâyet olunan Cumhuriyet Başsavcivekilinin bu yetkilerini kötüye kullandığına dair delil gösterilmediği, kanun yollarına müracaat sırasında öne sürülmesi gereken hususun şikâyete konu edildiği gerekçeleriyle, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 97 nci maddesinin (d) bendi uyarınca şikâyetin işleme konulmamasına 28/01/2010 tarihli Olur'la karar verildiği,

Anlaşılmıştır.

III- Anayasanın 9 uncu maddesindeki, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; 138 inci maddesindeki, hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği; genelge gönderemeyeceği; tavsiye ve telkinde bulunamayacağı; görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamayacağı, görüşme yapılamayacağı veya herhangi bir beyanda bulunulamayacağı; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesindeki, soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğu yönündeki amir hükümleri dikkate alınarak, halen derdest olduğu anlaşılan soruşturmaya ilişkin olarak soru önergesine konu edilen hususlara cevap verilmesine yasal imkân görülememiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Sadullah ERGİN
Bakan